

ONDER DE LOEP

Mededelingen en convocaties
afdeling Hengelo / Oldenzaal

COLOFON

Redactie:

Harry de Jong

Redactieadres:

Abelenstraat 2a
7556 DT Hengelo
☎ (074) 291 7611
e-mail: harry.dejong@natuur-hgl.nl

Verspreiding OdL:

André Bolt

Kopij:

Onder de Loep verschijnt 4 x per jaar, in maart, juni, september en december. De kopij voor de desbetreffende convocaties dient uiterlijk ½ maand voor het verschijnen in het bezit te zijn van de redactie. Kopij die te laat wordt ingeleverd zal in overleg met de auteur in een van de daarop volgende convocaties worden geplaatst.

Kopij dient uiterlijk 2 weken voor de verschijningsdatum binnen te zijn op bovengenoemd redactieadres via e-mail.

De redactie is continu op zoek naar kopij. Om interessante artikelen te kunnen plaatsen doen wij een beroep op uw creativiteit.

Voorbeelden:

- resultaten van (eigen) veldbiologisch onderzoek,
- verslagen van excursies (ook van andere afdelingen),
- waarnemingen,
- vakantieverslagen,
- commentaren en meningen,
- aardige verhalen,
- enzovoort.

Heeft u bij uw artikel afbeeldingen, dan gaarne meesturen. Indien mogelijk wordt dat dan bij het artikel afgedrukt.

De redactie is niet verantwoordelijk voor de ingezonden stukken.

Afbeelding omslag:
Zwartbuikwaterspreeuw
(*Cinclus cinclus cinclus*)

Foto's: Harry de Jong
(tenzij anders vermeld)

ONDER DE LOEP

Mededelingen en convocaties van de
Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging,
Afdeling Hengelo / Oldenzaal

INHOUD

VAN HET BESTUUR	1
AGENDA	2
TERUGBLIK	5
BIJZONDERE BOMEN IN HENGELO.	9
MUIZENSTAART	10
DIGITALE INFORMATIE VERSTREKKING	11

De KNNV is opgericht in 1901. De afdeling Hengelo / Oldenzaal is opgericht in 1916. De vereniging stelt zich ten doel de bevordering van de natuurstudie, natuurbescherming en natuurbeleving. De ondertitel 'vereniging voor veldbiologie' benadrukt de rol van de natuurstudie.

Alle leden ontvangen het landelijk verenigingsblad NATURA. Leden van de afdeling Hengelo / Oldenzaal ontvangen daarnaast 4 maal per jaar het afdelingsblad ONDER DE LOEP. Het lidmaatschap van de KNNV (inclusief het lidmaatschap van de afdeling Hengelo / Oldenzaal) bedraagt € 30,- per jaar; gezinsleden betalen € 10,- (betalingen d.m.v. machtiging of bankrekening 6239 77 591 t.n.v. Penningmeester KNNV, afdeling Hengelo / Oldenzaal).

Een lidmaatschap loopt van 1 januari tot en met 31 december. Opzegging van het lidmaatschap uiterlijk 1 november bij de ledenadministratie van de afdeling. Voor meer informatie kunt u terecht bij de secretaris (zie onderstaand adres).

Bestuur van de afdeling Hengelo / Oldenzaal:

◆ Voorzitter (en ledenadministratie)

Bernard Wanders

van Heemskerckstraat 31, 7622 JG Borne, ☎ (074) 2668487

E-mail: jbwanders@hotmail.com

◆ Secretaris

Jan Zwieneberg

Hengelose Esstraat 19, 7556 EA Hengelo, ☎ (074) 2423975

E-mail: j.h.zwieneberg@hccnet.nl

◆ Penningmeester

Jan Weernink

Landmansweg 102a, 7556 LZ Hengelo, ☎ (074) 2422448

E-mail: janweernink@wxs.nl

◆ Natuurhistorisch Secretaris

Bert Oude Egbrink

Adamsweg 8, 7553 KM Hengelo, ☎ (074) 2434340

E-mail: ag.oudeegbrink@hetnet.nl

◆ Bestuurslid en lezingen

Annet Ros

Venusstraat 111, 7557 WS Hengelo, ☎ (074) 2918668,

◆ Bestuurslid, redactie `Onder de Loep` en Webmaster

Harry de Jong

Abelenstraat 2a, 7556DT Hengelo, ☎ (074) 2917611,

E-mail: harry.dejong@natuur-hgl.nl

◆ Website: www.knnv.nl/hengelo-oldenzaal

Van het bestuur

In maart en april zijn er de diverse jaarvergaderingen geweest. 19 maart was de jaarvergadering van het Gewest Oost. Belangrijkste nieuws was het bericht dat de Provincie is gestopt met de subsidie aan het Gewest. Dit heeft natuurlijk consequenties omdat dit de enige financieringsbron van het Gewest was. Het Gewestelijk bestuur probeert desalniettemin ook dit jaar weer een bijdrage te leveren aan de jaarlijkse studiedag. Dit jaar organiseert onze Almelose afd. Twenthe deze op 28 juli. Het thema is gekozen naar aanleiding van "Het jaar van de Bij". Elders in dit nummer vindt u hierover uitgebreidere informatie.

Op 2 april was onze eigen jaarvergadering. Deze verliep min of meer als een "hamerstuk". Er waren helaas zeer weinig aanwezigen. De belangrijkste opmerkingen kwamen in de rondvraag: een betere gebruikmaking van de mogelijkheden tot digitale nieuwsvoorziening. Ook hiervoor vraag ik jullie het artikel hierover in deze "Onder de Loep" even goed te lezen en de vragen te beantwoorden!!

Als afgevaardigde van de afdeling heb ik op 14 april de landelijke jaarvergadering (de VV) bezocht. Voor mij was de mededeling dat op landelijk niveau een verdr gaande samenwerking met het IVN wordt nagestreefd. Het hoofdbestuur vraagt dit ook te doen op afdelings niveau. Wij waren daar al enkele jaren mee bezig (cursussen, gemeentelijke werkgroepen, Weusthag activiteiten). Omdat het al weer een tijdje geleden is en het IVN bestuur (gedeeltelijk) is vernieuwd gaan we voor de zomer met elkaar in gesprek over wederzijdse versterking en samenwerking.

Ik hoop dat jullie het restantje van het voorjaar en de komende zomer op een aangename manier en met vele natuur-hoogtepunten door komen.

Bernard Wanders

Excursie naar Singraven, Arboretum Hagelmeijen

Excursies

Het gebruikelijke verzamelpunt is (tenzij anders aangegeven) aan de **Boerhavelaan te Hengelo** op het parkeerterrein naast huisnummer 146 (is richting Borsthuis). Ieder wordt vriendelijk verzocht zo veel mogelijk met de auto te komen zodat er genoeg plaatsen zijn voor hen die niet over een auto beschikken.

Indien van toepassing wordt ook het **verzamelpunt ter plekke** aangegeven voor degenen die hier rechtstreeks naar toe willen..

Bij slecht weer gaan de excursies niet door.

De excursies zijn **veldbiologische excursies**. Voor inlichtingen kunt u contact opnemen met de coördinator van de excursie.

Lezingen / vergaderingen

De gebruikelijke plaats waar lezingen / vergaderingen worden gehouden (tenzij anders aangegeven) is het speeltuingebouw 't Lansink' aan de Twijnstraat 8 te Hengelo.

Indien er belangstelling is voor "meerijden met anderen" bij een lezing 's avonds: neem even contact op met een van de bestuursleden (zie colofon).

Lezingen afd. Enschede

Overzicht activiteiten afd. Hengelo-Oldenzaal

Zondag 24 juni 2012	Excursie: Kanaal Almelo-Nordhorn
Zondag 08 juli 2012	Excursie: De Doorbraak
Zaterdag 28 juli 2012	Excursie: Gewestelijke dag
Zaterdag 18 augustus 2012	Excursie: Lemelerberg
Zaterdag 08 september 2012	Excursie: Egheria

Excursie: Kanaal Almelo-Nordhorn

Datum : Zondag 24 juni 2012
Thema : Oevervegetatie en landschap
Vertrek : 09.00 uur (Boerhavelaan Hengelo)
Duur : Ochtend
Coördinatie : Wytze Boersma (074-3762711)

Het is alweer een tijdje geleden dat we een excursie langs het kanaal Almelo-Nordhorn hebben gehouden. Deze keer bezoeken we het meest oostelijke deel van het kanaal. Ook zullen we een deel van de oevers van de Rammelbeek bekijken.

Zoals we weten komt langs het kanaal een bijzondere vegetatie voor. We hopen dat we tijdens de excursie een deel te zien zullen krijgen, zoals Lange ereprijs en de Steenanjer. Tijdens de excursie komen we ook langs de Rodenmors, een drinkwaterpompstation van Vitens. Enkele jaren geleden broedde daar nog de Grutto en Kieviten. Of ze er nog zijn moeten we maar afwachten. Landschappelijk is het ook een mooi gebied voor een aantrekkelijke excursie.

Verzamelpunt: De parkeerplaats van het pannenkoekenrestaurant 'Bolle Jan' aan de weg Denekamp - Nordhorn om plm. 09.30 uur.

Excursie: De Doorbraak

Datum : Zondag 08 juli 2012
Thema : Natuurontwikkeling
Vertrek : 09.00 uur (Boerhavelaan Hengelo)
Duur : Ochtend
Coördinatie : Wytze Boersma (074-3762711)

De Doorbraak, een nieuwe beek van het waterschap Regge en Dinkel. Deze beek is met twee doelen aangelegd. Ten eerste om de afvoer door en rond Almelo te reguleren en ten tweede een ecologische verbinding tussen oost en west Twente. Het laatste heeft dan ook onze belangstelling. Bij de aanleg heeft de beek een behoorlijke brede bedding gekregen. Hier binnen mag het water zijn eigen

route bepalen. Door deze brede bedding is het mogelijk om het water bij piekafvoer langer vast te houden en gereguleerd af te voeren. Op deze oevers mag de natuur zich vrij ontwikkelen. Het beheer wordt hoofdzakelijk uitgevoerd door grazende paarden en runderen.

Het gebied tussen Mokkelengoor en Ypelo is het eerst aangelegd. Tijdens de excursie kunnen we goed zien hoe dit plas dras gebied zich heeft ontwikkeld. Deze ontwikkeling wordt door het waterschap regelmatig onderzocht. Op de oevers zijn al bijzondere planten soorten gevonden.

Voor de vogels is het ook een ideaal gebied rust-, voedsel- en broedgebied. Tijdens de excursie hopen we dat we leuke waarnemingen zullen doen. Tijdens de wandeling passeren we ook een vogelscherm waaruit we een mooi overzicht hebben over het gebied. Jammer dat we niet in het moeras gebied van Mokkelengoor kunnen. Dit is aangemerkt als zeer kwetsbaar gebied.

Voor verdere informatie zie de website van het waterschap: <http://www.wrd.nl/dedoorbraak/>

Verzamelpunt: De parkeerplek Mokkelengoor van het wandelnetwerk aan de Keursweg tussen Enter en Bornerbroek. Vanaf daar vertrekken we +/- 09.20 uur.

Excursie: Gewestelijke dag

Datum : Zaterdag 28 juli 2012
Thema : Wilde bijen
Duur : Ochtend (tot plm. 15:30 uur)
Coördinatie : Afdeling Twenthe

In het kader van het Jaar van de Bij organiseert de afdeling Twenthe van de KNNV een Wilde Bijendag. De afdeling heeft expert Arie Koster bereid gevonden om 's morgens een lezing te geven over wilde bijen. Na de lunch kunnen we onder leiding van natuurboerin en imker Francine van Rossem in haar kruidentuin zelf op zoek naar wilde bijen. Arie Koster en Francine van Rossem zullen ons wegwijs maken in het herkennen van de vele soorten bijen die onze natuur rijk is. Bij slecht weer wordt een alternatief voor deze middag gezocht. De heer Koster stelt voor dat zo veel mogelijk deelnemers

foto's gaan maken van wilde bijen en deze soorten alvast proberen te vinden op www.zoekkaartwildebijen.nl. Bij de Natura van april 2012 zat ook een zoekkaart Wilde Bijen. Dan kunnen we op deze dag twee kanten uit: naar buiten of naar binnen.

Plaats: Kruidentuin van Francine van Rossem Drostendijk 2, 7462 SG Rijssen
Tijdstip: 10.00 tot 15.00 uur
Meenemen: lunch
koffie, thee e.d. zijn tegen (geringe) betaling verkrijgbaar
Kosten: € 3 voor leden, € 4 voor niet leden
Aanmelden: verplicht voor 14 juli,
bij Geesje Vinke, tel. 0546-812849,
e-mail: secretaresse@twenthe.knnv.nl

Maximaal aantal deelnemers: 30

Honingbij

Grote wolbij

Excursie: Lemelerberg

Datum : Zaterdag 18 augustus 2012
Thema : Heide en stuifzand
Vertrek : 09.00 uur (Boerhavelaan Hengelo)
Duur : Ochtend (tot plm. 14:00 uur)
Coördinatie : Bert Oude Egbrink (074-2434340)

In 2004 hebben we als afdeling dit gebied voor het laatst bezocht. De Lemelerberg, eigendom van Landschap Overijssel, maakt deel uit van een stuwwal. Het bij het plaatsje Lemele gelegen heuvelachtige gebied is grotendeels met struikheide en bos begroeid. In de heide komen veel jeneverbessen voor. Plaatselijk is open stuifzand te vinden. Kort geleden is een stuk bos gekapt om de verstuiving weer op gang te helpen. We gaan kijken of deze maatregel al effect heeft gehad. Daarnaast kunnen we genieten van de in deze tijd van het jaar bloeiende heide en de fraaie vergezichten vanaf de berg.

Excursie: Egheria

Datum : Zaterdag 08 september 2012
Thema : Landschap
Vertrek : 09.00 uur (Boerhavelaan Hengelo)
Duur : Ochtend
Coördinatie : Harry de Jong (074-2917611)

Het landgoed Egheria bevindt zich op en rond de Tankenberg. Het is een oud Twents hoevenlandschap met oude boerderijen, omgeven

door akkers, houtwallen, weilanden en bossen.

Het gebied is sinds 1977 in bezit van Natuurmonumenten. Het landgoed dankt zijn naam aan de vier zonen van textielindustriële Hendrik Ten Cate.

De eerste letters van hun voornamen (Egbert, Hendrik, Richard en Arnold) vormen tezamen Egheria. Het gebied kenmerkt zich door een grote rijkdom in planten en dieren.

Dit is het gevolg van de ondergrond die bestaat uit een mengeling van klei, zand, grind en stenen die in de voorlaatste ijstijd is gevormd tot de Oldenzaalse Stuwwal.

Hier ontspringen ook een aantal beken en dankzij het bronwater en de bodemsamenstelling is de plantenrijkdom enorm.

Ook voor vogels is deze verscheidenheid aan terreintypes zeer aantrekkelijk. Als broedvogel komt o.a. de Middelste bonte specht voor met meerdere broedpaartjes.

Ook de Grote- en Kleine bonte specht, de Groene- en de Zwarte specht komen hiervoor. Er zijn 5 soorten roofvogels waargenomen.

Buizerd

Verzamelpunt: De parkeerplaats bij cafe-restaurant Pan aan de Bentheimerstraat bij de Lutte om plm. 09.20 uur.

Terugblik

Verslag excursie: Lutterzand

Datum : Zaterdag 17 maart 2012
Thema : Geologie en landschap
Deelnemers : 9
Leiding : Bert Oude Egbrink
Weer : Zon

Dit weekend bestond de werkgroep geologie en landschap van de KNNV 25 jaar. De werkgroep had aan de afdelingen gevraagd aandacht te schenken aan dit onderwerp in hun eigen omgeving. Wij zijn naar het Lutterzand gegaan dat in 2007 aangewezen is als aardkundig monument. Vertrekpunt van de excursie was de parkeerplaats bij het Paviljoen bij de Kribbenbrug.

De Dinkel loopt hier langs een reliëfrijk stuifzandgebied dat vanaf de negentiende eeuw met Grove den is vastgelegd.

Ter hoogte van het Lutterzand heeft de Dinkel een zeer fraaie meander gevormd met de naam Groene Stet (Groene Staart).

De wand van de buitenbocht wordt gevormd door een metershoge steilwand waarin verschillende geologische afzettingen uit de laatste ijstijd zijn ontsloten.

Foto: Nico van der Veen

In de buurt van het hondenlosloopgebied hebben we deze wand wat beter bekeken. Hier zagen we op Dinkelniveau dunne lagen met grof grind.

Hierop lag een dik pakket met dekzanden waarin grintsnoeren met fijn grind en een fossiele (veen)bodem zichtbaar waren.

Bovenop het zandpakket zagen we een (holocene) podzolibodem met daaronder golvende bruine laagjes. Op deze bodem lag het stuifzandpakket dat in de late middeleeuwen is afgezet.

In het Dinkeldal zelf zijn de ontwikkeling van een kronkelwaard met lage meanderruggen en geulen en door de Dinkel afgesneden bochten goed zichtbaar.

De meander schuift steeds verderop naar het noordoosten doordat de Dinkel de hoge oever ondergraaft. Het zand wordt verderop weer afgezet op de oever van de Dinkel of vormt zandbanken in de Dinkel zelf.

Tijdens onze excursie zagen we één van de partikuliere eigenaren van het gebied bezig met het planten van jonge Douglas in en op de steilwand.

Uit navraag bleek dat hij dit deed om verdere afslag van zijn grond zoveel mogelijk te beperken. Door de aanplant hoopt hij dat bezoekers op het met takkenbossen afgezette pad blijven en niet naar beneden naar de Dinkel lopen.

Hierdoor hoeft het pad niet opnieuw verlegd te worden zoals een aantal jaren geleden al is gebeurd. Wij zijn benieuwd of deze maatregelen gaan werken.

Foto: Joop de Wit

De vraag of onze excursie een bijdrage heeft geleverd aan het beschermen of juist het beschadigen van het aardkundig monument kan ik niet beantwoorden.

Waargenomen soorten

Vogels

Boomklever	Buizerd
Goudhaan	Goudvink
Groene Specht	Koperwiek
Kramsvogel	Merel
Vink	Wilde Eend
Winterkoning	Zanglijster

Planten & Mossen

Eikenmos	Gewone eikvaren
----------	-----------------

Paddenstoelen

Zilveren Boomkussen

Insecten

Ananasgal

Verslag excursie: Ledeboerpark

Datum : Zondag 15 april 2012
Thema : Voorjaar en landschap
Deelnemers : 5
Leiding : Bert Oude Egbrink
Weer : Bewolkt

We hebben een wandeling gemaakt door het Ledeboerpark en het aangrenzende landgoed het Wageler.

We vertrokken vanaf de parkeerplaats aan de Hengelosestraat. Het Ledeboerpark was vroeger eigendom van de familie Ledeboer.

Het park is aangelegd door tuinarchitect P.H. Watzel in 1880 in engelse landschapstijl. Het park wordt gekenmerkt door kronkelende paden, bospartijen, gazons en waterpartijen.

Het pronkstuk van het park is de grote Mammoetboom bij het voormalige koetshuis dat nu het onderkomen is van de Enschedese bijenvereniging.

Een lid van de vereniging nodigde ons uit om binnen een kijkje te nemen.

In de bospartijen zijn verschillende stinzenplanten aangeplant zoals Winterakoniet, Voorjaarshelmbloem, Daslook en Aronskelk.

Daslook

Het tweede deel van de excursie liep door het Wageler, een kleinschalig kampenlandschap met oude houtwallen en lanen.

Hier staat ook de viermarkenlinde, een oude lindeboom die de grens van 4 marken markeert.

Iets verderop zagen we in een laag gelegen weiland langs de Drienerbeek een stelsel van sloten waar in het verleden de van Heeksbleek heeft gelegen, een herinnering aan de textielhistorie van Enschede.

Langs de in een dal gelegen Roombeek zijn we naar het Lammerinkswönnel gelopen, een lós hoed dat dienst doet als bezoekerscentrum. Hier konden we weer opwarmen.

We kunnen terugzien op een excursie in een gebied met natuur maar ook veel cultuur.

Waargenomen soorten

Vogels

Boomklever	Gaai
Kauw	Koolmees
Merel	Roodborst
Tijftjaf	Vink
Zwartkop	

Planten & Mossen

Bosanemoon	Daslook
Gele dovenetel	Gevlekte aronskelk
Gewoon Speenkruid	Vingerhelmbloem
Winterakoniet	

Verslag excursie: Aamsveen

Datum : Zondag 29 april 2012
Thema : Hoogveen
Deelnemers : 11
Leiding : Harry de Jong
Weer : Bewolkt

Met 11 personen, waaronder 5 van Enschede e.o. begonnen we aan de wandeling door het Aamsveen. Meteen aan het begin waren al een flink aantal zingende vogels te horen, waaronder een zeer luid roffelende Kleine bonte specht.

Het aantal roffels per seconde is ongeveer gelijk aan dat van de Grote bonte specht. Het beste onderscheid is te letten op de tijdsduur, deze is van de Kleine bonte specht bijna een keer zolang als dat van de Grote bonte specht, namelijk 1 tot 1½ seconde.

Vanaf de uitkijktoren konden we het veen goed overzien. Van de brand vorig jaar was weinig meet te zien.

Hier hoorden we ook de eerste Koekoek.

Laurens vond nog een aantal voorjaarspaddenstoelen, waaronder de Gewone wimperzwam.

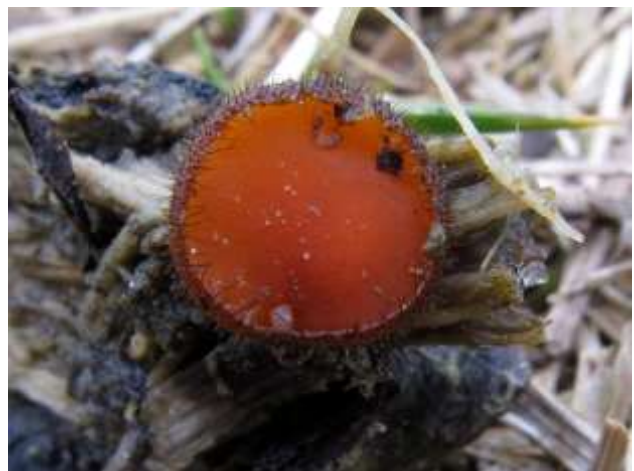

Foto: Laurens van Run, Gewone wimperzwam

Nog even over de grens bij het plasje aldaar gekeken of we de Dodaars nog konden waarnemen, maar deze liet zich niet zien.

Er vlogen veel Maartse vliegen, ook wel Rouwvlieg genaamd.

Terug bij de auto konden we vanaf het Lappenpad nog net op een paar plasje op Duits grondgebied kijken. Hier zagen we o.a. Krakeend, Wintertaling, Aalscholver en Slobeend.

Waargenomen soorten

Vogels

Aalscholver	Blauwe Reiger
Boerenzwaluw	Boompieper
Ekster	Fazant
Fitis	Geelgors
Gierzwaluw	Grasmus
Graspieper	Grauwe Gans
Groenling	Grote Bonte Specht
Heggenmus	Holenduif
Houtduif	Kauw
Kievit	Kleine Bonte Specht
Kneu	Koekoek
Koolmees	Krakeend
Meerkoet	Merel
Nijlgans	Pimpelmees
Rietgors	Roodborst
Roodborsttapuit	Slobeend
Spreeuw	Tjiftjaf
Torenavalk	Vink
Wilde Eend	Winterkoning
Wintertaling	Witte Kwikstaart
Wulp	Zwarte Kraai

Planten & Mossen

Adelaarsvaren	Amerikaanse vogelkers
Beekpunge	Blauwe bosbes
Bosveldkers	Dagkoekoeksbloem
Dalkruid	Drienerfmuur
Eenarig wollegras	Fluitenkruid
Framboos	Geel nagelkruid
Gewone berenklaauw	Gewone ereprijs
Gewone veldbies	Gewone Vogelkers
Grauwe Wilg	Kale jonker
Melkeppe	Moerasviooltje
Moeraszegge	Penningkruid
Pinksterbloem	Rankende helmblom
Reuzenberenklaauw	Rode bosbes
Stinkende gouwe	Struikhei
Struisvaren	Tormentil
Trekus	Veenpluis
Vingerhoedskruid	Vroegeling
Wilde kamperfoelie	Witte dovenetel
Witte klaverzuring	Zandraket
Zwarte zegge	

Paddenstoelen

Gewone Wimperzwam	Voorjaarsbreeksteelkje
Zomer- en Voorjaarshoutzwam	

Insecten

Grijze Zandbij	Maartse Vlieg
----------------	---------------

Verslag excursie: Arboretum Hagelmeijen

Datum	: Zaterdag 12 mei 2012
Thema	: Bomen
Deelnemers	: 12
Leiding	: Bert Oude Egbrink
Weer	: Wisselend bewolkt en fris

Twaalf mensen hadden zich opgegeven voor de excursie door het arboretum op het landgoed Singraven. Onder leiding van onze gids Annemarie Stegeman hebben we een wandeling gemaakt door het arboretum Hagelmeijen. In een boek van Dingeldein over het Singraven schrijft hij dat de naam niets uit heeft te staan met 'hagel' maar een vervorming is van hagemeeien, zogenaamde bosweiden waarop het arboretum aangelegd is. De bosweiden zijn rond 1925 beplant met gemengd loofhout waarin twee brede stroken gras, V-vormig uit elkaar lopend, uitgespaard zijn. Langs deze stroken zijn door de toenmalige landgoedeigenaar mr. W. Laan in overleg met de bekende tuinarchitect Leonard Springer in totaal zo'n vierhonderd verschillende bomen en struiken aangeplant. Het gaat om soorten met fraaie namen als varenbeuk, eikbladige beuk, tulpenboom, zwarte berk, vleugelnoot, wilgbladige eik, hanenkameik, sneeuwkllokjesboom, vaantjesboom of hickory notenboom. In de grasstroken zagen we verder bloeiende narcissen, hyacinten en daslook.

Magnolia hypoleuca

Doordat het vrij zonnig was konden we langs de paden ook nog genieten van verschillende soorten dagvlinders en libellen. Zo zagen we het oranjetipje en haar oranje eitjes op de pinksterbloem en de vrij zeldzame beekrombout zonnend op het blad van een rhododendron. De nabijgelegen Dinkel is het leefgebied van deze libel.

Oranjetipje

Het pad naar het arboretum loopt langs een oud bos (de Achterhof) met een rijke voorjaarsflora waaronder gele dovenetel, boswederik en bosgierstgras waar we op de terugweg nog even naar gekeken hebben.

We kunnen terug zien op een geslaagde excursie.

Waargenomen soorten

Vogels

Blauwe Reiger	Boerenzwaluw
Bonte Vliegenvanger	Boomklever
Boomkruiper	Fitis
Gekraagde Roodstaart	Grasmus
Groenling	Grote Bonte Specht
Grote Gele Kwikstaart	Grote Lijster
Heggenmus	Holenduif
Houtduif	Kauw
Koolmees	Meerkoet
Merel	Pimpelmees
Roodborst	Spreeuw
Tjiftjaf	Tuinfluits
Vink	Wilde Eend
Witte Kwikstaart	Zanglijster
Zwarte Kraai	Zwartkop

Planten & Mossen

Bosgierstgras	Boswederik
Dalkruid	Gele dovenetel
Gewone salomonszegel	Kruipend zenegroen
Waterviolier	

Overig

Haas

Insecten

Beekrombout	Bont Zandoogje
Boomblauwtje	Meikever
Oranjetipje	Platbuik
Vuurjuffer	Weidebeekjuffer

Bijzondere bomen in Hengelo.

De gemeente Hengelo heeft een bomenverordening waarin op een bijlage de bijzondere bomen vermeld staan. Deze lijst bestaat uit vier onderdelen namelijk de monumentale bomen, de toekomstig monumentale bomen, herdenkingsbomen en dendrologisch waardevolle bomen.

In totaal gaat het om 70 locaties en 479 bomen. Hierbinnen kan men 34 verschillende soorten onderscheiden.

Joop de Wit en ondergetekende hebben al deze foto's gefotografeerd in de zomen en de winter. Verder zijn er van verschillende soorten detailfoto's van bladeren etc gemaakt.

Deze foto's zijn aangeboden aan de verantwoordelijk wethouder en de recent ingestelde bomencommissie. Van de meer dan 350 foto's is een serie gemaakt die op een cd is gezet. Per locatie wordt de straat, de soortnaam, het aantal bomen en indien bekend het plantjaar vermeld.

Leden van IVN en KNNV kunnen deze cd bij mij tegen kostprijs bestellen. De prijs bedraagt € 2,00. Bestellingen graag via e-mail: j.h.zwienenberg@ziggo.nl

Jan Zwienenberg

Muizenstaart

Muizenstaart (*Myosurus minimus*) op de begraafplaats Oldenzaalsestraat.

De begraafplaatsen in Hengelo herbergen niet alleen mooie bomen en struiken, mossen en vogels maar ook wilde planten.

Zo vond Henry Ludwig enkele jaren geleden op de begraafplaats aan de Deurningerstraat een flink aantal exemplaren van heelbeen (*Holosteum umbellatum*).

Dit jaar stonden er nog maar een paar en er waren geen bloemen. De konijnen (of muizen?) hebben de bloemknoppen opgegeten.

In de tweede helft van april van dit jaar waren Joop de Wit, Gerrit Haverkamp en ondergetekende op de begraafplaats aan de Oldenzaalsestraat om daar naar de bomen en struiken te kijken. Een aanbeveling voor iedereen die hiervoor belangstelling heeft!

Bij toeval viel ons oog op een klein plantje. We hadden het nog nooit eerder gezien maar kenden het wel uit de boeken namelijk: muizenstaart. Een kleine rondgang leerde dat er tussen de 500 en 1000 exemplaren staan.

Het bleek de 7^e vondst voor Twente. Met de beheerder zijn afspraken gemaakt over het beheer. Er moest daar nog geschoffeld worden maar er zijn voldoende exemplaren gespaard. Hiervoor onze dank. Tussen de muizenstaart hebben we op verschillende plaatsen ook klein bronkruid gevonden.

Hoe komt de muizenstaart daar? Wij denken dat ze, gezien de huidige verspreiding over Nederland, mogelijk met transport van schelpen zijn meegekomen.

Andere opties horen we graag.

Voor wie zelf wil gaan kijken, ze staan vanaf de ingang in het rechter (nieuwe) deel op graven en langs de schelpenpadjes.

Bijgevoegd twee foto's van Joop en Gerrit.

Jan Zwieneberg

Digitale informatie verstrekking

Wij krijgen als bestuur steeds vaker mailtjes met nuttige en leuke informatie. Diverse nieuwsbrieven van het hoofdkantoor worden bijvoorbeeld alleen nog maar via het internet verspreid. Soms wordt ons daarbij gevraagd deze door te sturen aan belangstellenden. Meestal voldoen we hier aan en wordt het mailtje doorgestuurd aan leden waarvan wij denken dat ze belangstellend zijn en waarvan wij ook de e-mail gegevens hebben. In een enkel geval, denk aan "Het jaar van de Bij", wordt deze info op onze afdelings website gezet. In het laatste geval moet je natuurlijk maar afwachten of deze op tijd wordt bekeken.

Tijdens de jaarvergadering is het bestuur gevraagd om te onderzoeken wie behoefte heeft aan deze digitale informatie. Daarvoor hebben we een actuele en liefst volledige lijst met jullie e-mail adressen nodig. Hieronder heb ik de actuele ledenlijst geplaatst. In de eerste kolom staat het lidnummer. Dit heb je nodig als je bijvoorbeeld met ledenkorting KNNV boeken bij het hoofdkantoor in Zeist besteld of aan een KNNV-kamp wilt deelnemen. In de tweede kolom staat je lid-code, een 2 is de code voor een gewoon lid, een 3 voor een huisgenoot lid, code 4 en 5 betreft onze ereleden.

We verzoeken jullie om deze lijst kritisch na te kijken. Geef daarna de door jouw gewenste wijzigingen en aanvullingen door. Het liefst ontvangen we deze actualisatie digitaal (jbwwanders@hotmail.com). Verder willen we ook graag weten of je überhaupt per e-mail informatie van ons wilt ontvangen.

Na de zomervakantie gaan we dan een en ander realiseren. Nu al kunnen we zeggen dat jullie gegevens niet aan anderen zullen worden gegeven. Privacy zullen we bewaken!!

Bernard Wanders

Lidnr.	Code	Voorletters	Voornaam	Achternaam	Straatnaam	Nr.
22489	02	M. J. J. T.		Alta-van der Kar	't Schoman	22
4219	02	J.G.F.		Beens	Louis Bouwmeesterstraat	144
4083	02	M.		Berg-Burger, v.d.	Spreeuwenstraat	20
1629	04	J.A.		Berg-van Houten, v.d.	Spreeuwenstraat	18
1630	02	J. A. W.		Bielen	Scholtenhoeklaan	7
3272	03	J. J.		Bielen-Biessels	Scholtenhoeklaan	7
22806	02	R. G. H.	Rob	Bloemendaal	Dr.A.Kuyperstraat	14
5116	02	W.		Boersma	Zwaluwstraat	34
11573	03	A.	Anneke	Boersma-Last	Zwaluwstraat	34
1632	04	A.	André	Bolt	Van Swietenstraat	14
883	05	W. H.	Wouter	Bosch, v.d.	Meeuwenstraat	14
884	03	A.G.		Bosch-Mulder, v.d.	Meeuwenstraat	14
2593	02	M. J.		Braak, ter	Geerdinksweg	130 -458
20391	02	I	Ineke	Brinkman	Ferdinand Bolstraat	20
21197	02	J. G.	Joop	Bruggert	Erve Wolbert	23
10634	02	G.J.W.		Burgt, v.d.	Potdijk	8
6226	02	H.L.		Cate, ten	Leliestraat	38
4649	02	R.	Roel	Cosijn	Meijersweg	29
21537	02	B. J. N.	Ben	Dijk, van	Goudenregenstraat	264
21165	02	P. B.		Douwes Dekker	Dolf Nijhoffstraat	10
23029	02	S. G.	Gerard	Dutmer	Roofs	3
8131	02	J.L.		Eijk, van	Bruno Walterstraat	7
22727	02	A.	Arie	Faas	Rumkehof	35
8797	02	T.K.M.		Gier	Boomcateweg	32
3815	02	J.H.G.		Haamberg	Fien de la Marstraat	15
1097	02	J. H. D. H. G.		Halm	Johan Strauss Strasse	39
20782	03	D.	David	Kloet	Johan Strauss Strasse	39
20783	02	W		Hamburg	Sportlaan	12
20729	02	G	Gerrit	Haverkamp	Doddegras	12
22838	02	E. G.	Elke	Hesselink	Anemoon	9
1642	02	K.		Hoff, van 't	Paul Pellastraat	80
1643	02	W.A.		Hol	Wim Sonneveldstraat	40
1646	02	G.		Inia-Crom	Deldenerstraat	200-46
1647	02	K. H.	Harry	Jong, de	Abelenstraat	2 -A
4084	02	J.L.		Kienstra	Marisstraat	3
7292	02	I.	Ina	Kuile, ter	Robert Stolzstraat	236
7316	02	R.A.		Kuipers	Drilscholtenstraat	1
22868	02	M. E.		Lesscher	Poldermolen	16
5617	02	H.		Limburg	Laurastraat	17
5616	03	M.		Limburg-Tuckerman	Laurastraat	17
22937	02	J. E. M.	Arjan	Littoij	Elisabethstraat	8
3274	03	P.A.		Ludwig	Pasteurstraat	42
1652	02	H.W.		Ludwig-Meyers	Pasteurstraat	42
1653	02	W.		Mardjan-Ouweneel	Nijhofslaan	4
1654	02	J.E.		Maresch	Hakenbergweg	18
3275	03	R.		Maresch	Hakenbergweg	18
7926	02	F.Th.M.		Meer, v.d.	Sherwood Rangers	142
7927	03	E.		Meer, v.d.	Sherwood Rangers	142
8132	02	L.		Meuleman	Bentinkstraat	24
6289	02	H.		Muller	Magnoliastraat	28
1657	02	A. G.	Bert	Oude Egbrink	Adamsweg	8
7026	02	A. C.		Renssen, van	Pastoor Geerdinkstraat	36
22218	03	E. Y. M.	Els	Zwanenburg	Pastoor Geerdinkstraat	36
7074	02	M.		Roelofs	Eduard Verkadestraat	125
9654	02	E.	Ed	Romeijn	Enterweg	10
9655	03	A.		Maas	Enterweg	10

Postcode	Woonplaats	Telefoon	Email
7478 RM	DIEPENHEIM	0547-384161	
7558 TR	HENGELO OV	074-2782127	gbeens@multiweb.nl
7557 AK	HENGELO OV	074-2427724	
7557 AK	HENGELO OV	074-2912681	
7573 BG	OLDENZAAL	0541-514891	
7573 BG	OLDENZAAL	0541-514891	
7556 DX	HENGELO OV	074-2433420	bloemendaal.rob@gmail.com
7491 CX	DELLEN	074-3762711	
7491 CX	DELLEN	074-3762711	
7555 BL	HENGELO OV	074-2912042	
7471 HG	GOOR	0547-275239	w.v.d.bosch@ziggo.nl
7471 HG	GOOR	0547-275239	
7555 DR	HENGELO OV	074-2500805	
7556 ES	HENGELO OV	074-2439521	inekebrinkman@hetnet.nl
7577 NS	OLDENZAAL	0541-625649	joop.bruggert@plannet.nl
7475 SL	MARKELO	0547-261137	
7555 BW	HENGELO OV	074-2430877	
7553 AX	HENGELO OV	074-2508250	
7552 AW	HENGELO OV	074-2433939	
7552 GR	HENGELO OV	074-2503688	douwesdekker@hotmail.com
7482 LJ	HAAKSBERGEN	053-5724180	gerarddutmer@hotmail.com
7558 DV	HENGELO OV	074-250431	
7555 NL	HENGELO OV	074-2914438	faasjorna@wxs.nl
7442 BJ	NIJVERDAL	0548-613201	
7558 MB	HENGELO OV	074-2774399	
48527	NORDHORN	59218294179	
48527	NORDHORN	59218294179	
7491 DG	DELLEN	06-22484829	
7623 DL	BORNE	074-2668489	gerrit.haverkamp@orange.nl
7621 AX	BORNE	06-24229432	eadyelke@hotmail.com
7558 HH	HENGELO OV	074-2772003	
7558 LW	HENGELO OV	074-2774492	
7555 AJ	HENGELO OV	074-2918492	
7556 DT	HENGELO OV	074-2917611	harry.dejong@natuur-hgl.nl
7482 EK	HAAKSBERGEN	053-5724028	
7558 CH	HENGELO OV	074-2774288	
7556 NR	HENGELO OV	074-2428425	
7587 SC	DE LUTTE	0541-221865	me.lesscher@zonet.nl
7555 HW	HENGELO OV	074-2912963	
7555 HW	HENGELO OV	074-2912963	
7555 JH	HENGELO OV	074-2426845	jemlittoij@orange.nl
7555 NH	HENGELO OV	074-2439550	
7555 NH	HENGELO OV	074-2439550	
7552 GB	HENGELO OV	074-2914779	
7588 RM	BEUNINGEN OV	0541-551558	
7588 RM	BEUNINGEN OV	0541-551558	
7551 KR	HENGELO OV	074-2665983	fmeer.1@kpnmail.nl
7551 KR	HENGELO OV	074-2665983	
7471 SK	GOOR	0547-271443	
7552 AX	HENGELO OV	074-2435169	
7553 KM	HENGELO OV	074-2434340	
7576 ZH	OLDENZAAL	0541-510001	
7576 ZH	OLDENZAAL	0541-510001	elszwanenburg@home.nl
7558 TL	HENGELO OV	074-2774209	
7475 TK	MARKELO	0547-262621	
7475 TK	MARKELO	0547-262621	

10798	02	A.		Room-Holtslag	Anthony v Leeuwenhoekln	5
8838	03	M.J.E.E.		Roozeveld v.d.Ven-Berretty	Van Heemskerkstraat	33
8837	02	F.F.		Roozeveld van der Ven	Van Heemskerkstraat	33
10109	02	A. J. M.	Annet	Ros	Venusstraat	111
10702	02	L.P.M.		Run, van	Waelstedelanden	40
6804	02	M. H.		Sassen	Prof. Eykmanplantsoen	5
3712	03	B. W.		Sassen-Nijhuis	Prof. Eykmanplantsoen	5
1661	02	R.C.		Slaager	Boekweit	10
22867	02	B.	Barbara	Stirum, van	Twekkelerweg	112
1662	02	H.		Stoltenkamp	Berghummerstraat	15-A8
1315	02	P.		Venema	Magnoliastraat	20
6856	02	M.	Maggie	Verdriet	Stadshagen	347
22719	02	J. F. J. M.	Joke	Verheijen	Venderinksweg	52
1665	02	W. C.		Vermeulen-Alink	Deldenerstraat	200 -20
1669	02	B.G.		Wal, v.d.	Weddehoenlaan	5
3277	03	A.G.		Wal-Gerrits, v.d.	Weddehoenlaan	5
6104	02	J. B. W.	Bernard	Wanders	Van Heemskerkstraat	31
21324	03	W.	Wouter	Wanders	Van Heemskerkstraat	31
20728	02	E. D. M	Esther	Weber	Lansinkweg	13
5615	02	J.		Weernink	Landmansweg	102 -A
3713	03	J. B. N.	Jan	Weernink	Landmansweg	102 -A
7344	02	R.L.W.		Weg, v.d.	Van Heemskerkstraat	29
10108	03	M.	Micha	Weg, v.d.	Van Heemskerkstraat	29
9601	02	H.	Harry	Wender	Zandhorstlaan	239
9602	03	A.M.		Wender-Grootveld	Zandhorstlaan	239
4359	02	D.J.		Wiggers-Bannink	Hannekerveldweg	35
7042	02	J.C.	Joop	Wit, de	Castorweg	160-10
7043	03	C.H.M.		Wit-Walet, de	Castorweg	160-10
1673	02	W.G.		Wolsink-van Heek	Wessex	105
3279	02	J. E.		Zomeren, van	Nijhofsiaan	28
1676	02	J.	Jan	Zwienenberg	Hengelose Esstraat	19

7555 BH	HENGELO OV	074-2917734	
7622 JG	BORNE	074-2668842	
7622 JG	BORNE	074-2668842	
7557 WS	HENGELO OV	074-2918668	a.ros@boekhandelbroekhuis.nl
7542 XL	ENSCHDEDE	053-4763756	lvanrun@home.nl
7555 BA	HENGELO OV	074-2509399	
7555 BA	HENGELO OV	074-2509399	
7577 HN	OLDENZAAL	0541-518269	
7553 LN	HENGELO OV	074-8511386	
7591 GX	DENEKAMP	0541-354035	
7552 AX	HENGELO OV	074-2428507	
7491 NR	DELLEN	074-3762306	
7555 VD	HENGELO OV	06-40879947	j00kje@yahoo.co.uk
7555 AJ	HENGELO OV	074-2916293	
7471 ME	GOOR	0547-274428	bgvdwal@hetnet.nl
7471 ME	GOOR	0547-274428	
7622 JG	BORNE	074-2668487	jbwwanders@hotmail.com
7622 JG	BORNE	06-52654109	
7553 AG	HENGELO OV	06-41272651	estherdmweber@hetnet.nl
7556 LZ	HENGELO OV	074-3676397	janweernink@wxs.nl
7556 LZ	HENGELO OV	074-3676397	
7622 JG	BORNE	074-2668037	
7622 JG	BORNE	074-2668037	
7576 VD	OLDENZAAL	0541-510078	
7576 VD	OLDENZAAL	0541-510078	
7581 BC	LOSSER	053-5387661	
7557 KN	HENGELO OV	074-2770154	wal.wit@wxs.nl
7557 KN	HENGELO OV	074-2770154	
7551 KC	HENGELO OV	074-3763459	
7552 GB	HENGELO OV	074-2918124	
7556 EA	HENGELO OV	074-2423975	j.h.zwienenberg@ziggo.nl